

בא (299)

כל מצרי הוכה לפי דרגתו

הנני מביא ארבה בגבולך (י,ד)

בחז"ל מובא שהקב"ה הביא על המצרים שמונה מאות מיני ארבה (מדרש שוחר טוב פרק יא) וכך מצינו גם במכת כינים שהביא עליהם ארבע עשרה מיני כינים (אליהו רבה פרשה ח) ומכת שחין, עשרים וארבעה מיני שחין (אוצר המדרשים) נשאלת השאלה: לשם מה נצרכו כל כך הרבה מינים של מכות? והתשובה היא, שכל אחד מהמצריים קבל מכות לפי דרגתו, מדה כנגד מדה, באותה מדה שהציק ליהודי כך הוכה בעשר מכות, לכן היה צריך מינים שונים כדי להתאים לכל מצרי את המכה הראויה לו.

ספר יחי ראובן

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה בְּנִעְרֵינוּ וּבְזִקְנֵינוּ גִלְף (י,ט)

אם אדם מביא אתו את שנות נעוריו, הריהו יכול לילך ולעלות בזקנותו. על ידי "בְּנִעְרֵינוּ" אפשר להיות בבחינת הולך גם ב"בְּזִקְנֵינוּ", לפי שאפשר לומר: אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו. *ספר נועם אלימלך*

לֹא רָאוּ אִישׁ אֶת אָחִיו וְלֹא קָמוּ אִישׁ מִמְּחֻתּוֹ וְלָכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשָׁבָתָם (י,כג)

לשם מה היה צריך הקב"ה להביא על המצרים את מכת החושך, ולעשות את הנס הנפלא של "וְלָכַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר בְּמוֹשָׁבָתָם"? מדוע לא היכה את המצרים בסנוורים, כשם שעשה לאנשי סדום, ואז לא היה צריך להחשיך אור עולם? השיב על כך החתם סופר על פי מה שידוע שהעוור שאינו רואה בעיניו, מצליח לחדד בשל כך את יתר חושיו, כי היניקה הראויה להימשך לעין, משמשת לשאר החושים, אבל היושב בחושך ועיניו פקוחות הרי כוח הראיה משמש, אלא שאין האור מאיר לו, ואדרבה מוציא כוח ראייתו הרבה ע"י שיושב בחושך ועיניו מצפים לראות, נמצא אינו רואה, וגם חושיו אינם מרויחים. יוצא, שאם היה הקב"ה מכה את המצרים בסנוורים ומעוורם בעיניהם, הרי הם היו מרויחים מכך, שיתר חושיהם היו מתחדדים, וגם את זה לא רצה הקב"ה לתת להם.

רב זילברשטיין שליט"א בספרו "עלינו לשבח"

וַאֲנַחְנוּ לֹא נָדַע מֶה נַעֲבֹד אֶת ה' עַד בָּאָנוּ שְׁמָה (י,כו)

אין אדם יודע טעם מתיקות העבודה כל זמן שלא זכה עדיין, כמו שהתינוק אינו יודע טעם הדבר כמו שידוע גדול ממנו, כי עדיין אין מוחו סובל זה, ואפילו אם תגיד לו כמה פעמים אינו ידע, וזה שאמר: "וַאֲנַחְנוּ לֹא נָדַע מֶה נַעֲבֹד... עַד בּוֹאֵנוּ שְׁמָה", ע"ד "טעמו וראו כי טוב השם". מתיקות עבודת ה' היא חוייה נפשית גדולה והרגשה נפלאה, שאי אפשר להסבירה לאחרים. האדם

בעצמו צריך להתנסות בה, ואז הוא מכיר מהותו. אי אפשר לדמות אותה לשום מתיקות בעולם, היא מיוחדת במינה. *ספר "גדיל תורה"*

דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב ויתן ה' (יא,ב,ג)

אומרים בעלי תוספות: "וכלי זהב ויתן ה'" סופי תיבות "יבנה" כדי שיבנה המשכן ובית המקדש בזהב, ואמרו חכמים לא נברא זהב אלא לצורך בית המקדש, לפי זה ניתן לומר שמה שאברהם חפץ ברכוש הגדול זה כפשוטו כלי כסף וכלי זהב שיבנה בזה בית המקדש. *להתעדן באהבתך*

"ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" (יא,ז)

לכאורה יש לשאול מה קשר בין מיתת הבכורות לאי חרצם של הכלבים את לשונם, אלא רש"י מסביר על הפסוק "כחצות הלילה" רבותינו דרשו שאמר משה כחצות שמשמע סמוך לו, או לפניו או לאחריו ולא אמר כחצות שלא יטעו איצטגניני פרעה ויאמרו משה הוא שקרן. לכאורה יש להקשות הרי מן הגמרא ברכות (דף ג.) שלוש משמרות היו הלילה: ראשונה חמור נוער, בשניה כלבים צועקים בשלישית תינוק יונק משדי אמו וכו', אם כן היה להם סימן מובהק ל"חצות" באמצע האשמורה השניה, עם צעקת הכלבים, אלא לכן ממשכה התורה ואומרת לנו, "ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו" שבאותו לילה לא צעקו הכלבים. *ספר טעם התורה בשם ר' יונתן אייבשיץ*

למה כתוב "מכת בכורות"

וימת פל בכור בארץ מצרים (יא,ה)

בעשרת המכות מכה זו קרויה "מכת בכורות" וצריך להבין למה לא נאמר בכורות לבד בלי מכה כמו שבשאר המכות לא נאמר מכת דם מכת צפרדע וכו' אלא דם צפרדע וכו'. נאמרו בזה כמה תרוצים: **מלבי"ם** פירש מוסיף אצל בכורות תיבת מכת, כי בכל המכות השם לבד מציין המכה, אבל תיבת בכורות לבד לא יתואר ענין מכה ועונש.

החיד"א בספרו "שמחת הרגל" פירש: דקדק להזכיר מכה לרמוז שה' לא רצה להמיתם והיו מפרפרים עד הבוקר, ולכן כתיב "וה' הכה כל בכור", הכה דייקא, ולכן נקט המגיד מכת בכורות.

בית הלוי פירש: על ידי הכאת בכורות נעשה שם מגפה גדולה מהסרחון ומעיפוש האוויר על ידי הבכורות שמתו, ובמגפה זו מתו גם כמה פשוטים מצריים, ועל זה אמר "כי אין בית אשר אין שם מת". ולפי זה היתה כאן עוד מכה חוץ ממיתת הבכורות על כן אמר מכת בכורות.

הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֵם רֵאשׁ חֲדָשִׁים (יב. ב)

בני ישראל מונים וקובעים את עתותיהם על פי הירח. הירח הוא סמל עם ישראל, כשם שהירח מתמעט והולך מתמעט והולך, עד שהוא נעלם מן העין והכל סוברים שאיננו עוד, ואז זורח הוא מחדש ומתרבה והולך ומתגדל והולך, כך גם עם ישראל אף אם כבר נתון הוא בשפל המדרגה ודומה כי הנה שוקע הוא כליל, הריהו חוזר ומתגבר משפלותו, חוזר וזורח במלוא אורו, וכשם שלעתיד לבוא יתמלא אור הירח כאור החמה וכאור שבעת ימי בראשית, כך יהיה גם עתידו של עם ישראל.

ספר "מענינה של תורה"

תבת מזוזות חסר ו' או מלא

וְלָקַחוּ מִן הַדָּם וְנָתְנוּ עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת (יב. ז)

תבת "מְזוּזוֹת" כתוב חסר ו' וכן בהמשך (כב. כג), וקשה שבמצות מזוזה בפרשה ואתחנן (דברים ו. ט, ושם י"א כ') כתוב: **"וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בְּיִתְךָ"** מלא ו', ומה הסיבה לשינוי. ויש לומר על פי הכלל שהובא ברש"י (שמות לא יח), שאם כתוב בשני דברים הבאים כאחד לשון חסר, הדבר מורה על שויות, ששניהם שוים בגודלם. על פי זה מובן: בפרשת יציאת מצרים היתה מצוה להזות על שתי המזוזות באופן שוה, לכן כתב "מְזוּזוֹת" חסר, אבל בפרשת ואתחנן לגבי מצות קביעת מזוזה, הרי יש מצוה רק בצד אחד של הפתח, לכן כתב "מְזוּזוֹת" מלא.

ספר "שבענו מטובך" רב חיים קניבסקי זצ"ל

וְחָגַתְּם אֹתוֹ חַג לֵה' לְדֹרֹתֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהוּ (יב. יד)

אם רואים את חג יציאת מצרים רק בתוך השתחררות חומרית משבעוד גופני, יכולים רבים לטעון, שאין כל טעם לחוג את החג הזה בשעה שנתונים שוב בגלות ומשועבדים תחת הגויים. ברם, משרואים את יציאת מצרים בתור השתחררותו הרוחנית של העם. שחילצנו השם יתברך מתוך טומאת מצרים, לקח אותנו לו לעם סגולה והשרה עלינו את שכינתו וקדושתו, אזי הרי חג יציאת מצרים הוא חג נצחי, אפילו כאשר אנו שוב משועבדים בגלות. זהו שאמרה תורה: **"וְחָגַתְּם אֹתוֹ חַג לֵה' "** אם תחוגו את החג בתור חג לה' ותראו את אופי הגאולה הרוחני שבו, אזי **"חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּגוּהוּ"**, ואפילו בתקופות הגלות הקשות ביותר.

ספר "משך חכמה"

וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מְקַרָּא קֹדֶשׁ יְהִיֶה לָכֵם פֶּל מְלֶאכָה לֹא יַעֲשֶׂה בָהֶם אֶף אִשֹּׁר יֵאָכֵל לְכָל נֶפֶשׁ הוּא לְבָדוּ יַעֲשֶׂה לָכֵם (יב. טז)

בכל המועדים מותר לעשות מלאכה לצורך אוכל נפש, ואילו היתר זה לא נאמר בתורה אלא בשביעי של פסח ולא במועדים אחרים? אמר על כך הרב פנחס'ל מקוריץ זצ"ל, כיון שקשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, הרי אותו יום בו חלה קריעת ים סוף בשביעי של פסח, יש לו שייכות ישירה להיתר של מזונות, אוכל נפש.

ספר "בני יששכר"

הַלַּכָּה: הַפֶּסֶק בַּעֲנִיית אִמֵּן בֵּין הַבְּרָכָה לַמְצוּהָ

הנוטל את ידיו לסעודה בשיעור רביעית מים בפעם אחת, אין לו לענות אמן על שום ברכה כל זמן שעדיין לא בירך ברכת "על נטילת ידים". ואחר שבירך, יש לו לענות אמן על כל ברכה ששומע, אף שעדיין לא ניגב את ידיו. ואם נטל ידיו בספל קטן ולא שפך על ידו רביעית כאחת, כל שלא ניגב ידיו יכול לענות אמן אף שעדיין לא בירך. מיהו אם ניגב ידיו לא יענה אלא א"כ בירך ברכת "על נטילת ידים". אם השליח צבור כופל התיבות, הרי זה הפסק. ואין יוצאים בה ידי חובת ברכה ואין עונים אחריו אמן.

ספר

"נוטרי אמן"

פְּתָגָם: אֲשֶׁרִי אָדָם מִצָּא חֲכָמָה וְאָדָם יִפְיֵק תְּבוּנָה

משלי

חֻקִּירָה: נֹזֵיר שְׁנַטְמָא

מתחיל נזירות חדשה, או שהנזירות הקודמת ממשיכה (דרכי משה דרך הקודש ג-ט) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סִיפּוּר: לַהֲגֵ אֵין קֶץ

הַגָּאוֹן רַבִּי זְלִיג רַאובֶּן בְּנַגִּיס היה אומר: אדם לומד דף בגמרא במחצית השעה, דף גמרא עם התוספות בשעה. דף גמרא עם מפרשים בשעתיים, ואילו דף גמרא עם דברים בטלים אפשר שיימשך יום תמים.

ספר "חזק וחלק" חלק ד (קסז)

שַׁבַּת שְׁלוֹם

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת לזיה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזול לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן משה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מורים משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr